

Uitleg 24 juli 2022, Dorpskerk, Voorschoten (1436)

Lezingen:

- Job 42:10-17
- Lukas 18:18-30

Lieve mensen,
Gemeente van onze Heer Jezus Christus,

Het hoofdstuk van vandaag is een passage uit de Bijbel waar ik heel lang omheen gelopen heb. Gelukkig hoef je niet over alle Bijbelpassages een goede preek te kunnen maken. Ook nog een goede!?

De reden was dat dit stuk, voor mijn gevoel tenminste, wel erg over mij ging en tegelijkertijd ook over heel veel andere kerkmensen. Zeker de versie van Lukas, want die praat niet over een rijke jongeling, zoals Matteüs bijvoorbeeld. Lukas spreekt over een hooggeplaatst persoon. Het gaat Lukas niet om zijn rijkdom, hoewel hij verderop in het hoofdstuk wel rijk blijkt te zijn. Het gaat Lukas om zijn positie in de samenleving. Het is iemand bijvoorbeeld uit het synagogebestuur, of hoog in de dorpsamenleving, in de poort waar recht gesproken werd. Het is een notabele. En daarmee lijkt hij qua positie op heel veel mensen hier in deze kerk. Opvallend is ook dat hij van zijn jeugd af aan de Tien Woorden, de Tien Geboden in praktijk bracht. Dat geldt ook voor veel mensen hier. Van onze jeugd af aan bij de kerk en serieus proberend te doen wat de EEUWIGE, de God van Israël, van ons verwacht, nadenkend over de vraag: wat zou Jezus nu gedaan hebben?

En dan opeens die trigger: 'Nog één ding ontbreekt u. Verkoop alles wat u hebt en verdeel de opbrengst onder de armen, dan zult u een schat in de hemel bezitten. Kom daarna terug en volg Mij!' Zouden wij dat doen? Ik betwijfel dat zeer, en dan moet ik er ook nog mee thuiskomen. Wat zou mijn vrouw Hanneke, wat zouden mijn kinderen daarvan vinden? Ik weet zeker dat ik niet de enige ben die er zo voor staat. Daarom kon ik mij wel iets voorstellen bij die uitspraak van Jezus: 'Het is gemakkelijker voor een kameel om door het oog van een naald te gaan dan voor een rijke om het koninkrijk van God binnen te gaan.' Jezus' leerlingen zijn verbijsterd. 'Wie kan dan nog gered worden?', zeggen ze.

Ik dacht er ook zo over. Totdat ik las over mensen die het gedaan hadden. Iemand die bakken geld verdiend had in de entertainmentindustrie en toen gestopt was en het klooster was ingegaan. We kennen ook Franciscus van Assisi, een rijke jongeling, maar later de stichter van een orde, waarin je een armoedegeloofte moest afleggen. Het gebeurt. Wat Jezus zegt in deze geschiedenis, 'Wat bij de mensen onmogelijk is, is mogelijk bij God', kan dus toch!

En toen herinnerde ik mij een gesprek met een man die bij een bank werkte. Financieel had hij het goed. Dat hij op een bank werkte, hielp bij de financiering van de aankoop van een nieuw huis. Het hielp ook bij andere dingen. Over geld hoefde hij zich geen zorgen te maken. Dat was er genoeg. En toch knaagde er iets bij hem. Het werk was mooi en hij zat er warmpjes bij. Maar was dit nu waarmee hij de rest van zijn leven bezig wilde zijn? Met voor zijn bank zoveel mogelijk geld verdienen? Waren niet andere dingen in het leven belangrijker? Hij was ook nog lid van een kerk. Ze hadden mensen nodig voor het jeugdwerk. Aan de gang gaan met jongeren. Eens kijken hoe dat ging. En dan misschien later de overstap naar ander werk. Onderwijzer worden? Of iets anders waarin hij veel met mensen te maken zou krijgen. Dat was toch leuker dan bezig zijn met geld.

Je zou namelijk deze geschiedenis ook kunnen lezen als een aansporing om op de relaties in je leven te letten. Zijn die niet belangrijker dan geld? En zou je daarom die relaties niet nummer één moeten zetten?

Ik wil nog eens goed kijken naar wat er in dit verhaal gebeurt. De man vraagt Jezus: 'Goede meester, wat moet ik doen om deel te krijgen aan het eeuwige leven?' Meteen krijgt hij ervanlangs. Jezus goede meester noemen, is misschien vleiend voor Jezus, maar Jezus herinnert hem er meteen aan dat er eigenlijk maar één goed is, *tof* in het Hebreeuws. En dat is God, de EEUWIGE. Daarmee richt Jezus de man op God. Want in de vraag van de man draaide het om hem zelf. 'Wat moet ik doen om deel te krijgen aan het eeuwige leven, aan de toekomst van God?' Jezus richt hem op God. Het gaat niet om jou in het leven, maar om God en daar horen geboden bij.

Ik ga ze niet weer opnoemen. Maar het zijn wel geboden die ervoor zorgen dat je een goede relatie met andere mensen opbouwt. Ze geven veiligheid, omdat je weet dat die ander die zich aan die geboden houdt je in leven zal laten, respect voor je heeft en je niet zal bedriegen. Ze leggen een basis waardoor het mogelijk wordt om op een goede, maar ook kritische manier met elkaar om te gaan. Geen gedreig met de dood, met einde contact, et cetera, et cetera.

De man antwoordt: 'Dat heb ik van jongs af al gedaan.' Nog steeds 'ik'. Nog steeds draait het om zijn eigen prestaties.

Hier is echter meteen wel een keerpunt, want in feite zegt Jezus ook: doe deze geboden en het komt goed. Dat geldt natuurlijk ook ons. Die geboden doen is genoeg. En met die geboden kan het al moeilijk genoeg zijn. Moet je je, om maar iets te noemen, altijd 'niet doden'? Daar zijn we weer, de discussie over vrede, geweldloosheid, met ondertussen op de achtergrond de oorlog in Oekraïne.

'Dat heb ik allemaal al gedaan,' zegt de man dus. Ik wees er al op dat het in deze zin nog steeds draait om het 'ik'. De zin klinkt ook wat zelfgenoegzaam. Hij zit nog steeds veilig in zijn cocon, in zijn comfortzone. Maar ook dan is het eigenlijk genoeg: hij doet de geboden. Toch klinkt in zijn antwoord ook een vraag door. Deze vraag: 'Is er niet nog iets extra's?'

En pas dan komt Jezus' oproep aan hem om zijn bezit te verkopen en het aan de armen te geven. Als je iets extra's wilt doen, zul je uit je cocon moeten komen, uit de veiligheid van je huis en je andere bezittingen en Jezus moeten volgen. Niet jij staat meer in het centrum, maar Jezus en daarmee op de achtergrond de Eeuwige zelf.

Ik ken uitleggers die er in dit verband op wijzen dat Jezus' antwoord wel heel radikaal is. Deze man is toch niet de enige rijke in de Bijbel. Je hebt immers ook Abraham, koning Salomo, of Job, om er een paar te noemen. Het kan dus wel, willen die uitleggers zeggen, God dienen en rijk zijn. Sterker nog, in het Jodendom was rijkdom een teken dat je de zegen van God ontving. Het gegeven dat er desondanks veel rijken zijn geweest die hun rijkdom opgaven, bewijst echter toch weer dat van die rijke en dat oog van de naald. Het is verschrikkelijk moeilijk om het te combineren. En van Abraham en koning Salomo worden ook verhalen verteld dat het vreselijk mis kon gaan.

Dus toch. Toch maar kiezen voor leven buiten de comfortzone van je rijkdom en welvaart. Ik kan mij heel goed voorstellen dat deze man dat een stap te ver vond gaan. Maar voordat hij daarover had kunnen nadenken was daar al het antwoord van Petrus; 'Maar wij hebben alles wat we bezaten achtergelaten om U te volgen.' Anders dan in Markus en Matteüs loopt de man in Lukas niet weg en staat hij erbij als Petrus dit zegt. Zij, de leerlingen, hebben het wel gedaan. Zij zijn met hun voeten in de modder gaan staan en deel

gaan uitmaken van een beweging die heel concreet een soort familie wilde vormen waarin mensen er samen op uit waren een goede relatie met elkaar op te bouwen en de kloof tussen arm en rijk te doorbreken, hoe spannend dat ook was. Het was spannend niet alleen omdat je je comfortzone verliet, maar ook omdat – zo bleek later – deze beweging vaak werd vervolgd, vervolgd inderdaad omdat zij tegen alle goden die anderen vereerden, zoals de Romeinse keizer, volhielden dat alleen God, alleen de Eeuwige verschenen in de gekruisigde en opgestane Heer, in Jezus, goed was.

En dan zegt Jezus een zin, die helaas, helaas vaak verkeerd begrepen is, waardoor deze geschiedenis op een andere manier weer heel dichtbij me kwam. Jezus zegt: 'Ik verzeker jullie: iedereen die huis of vrouw, broers of zussen, ouders of kinderen heeft achtergelaten omwille van het koninkrijk van God, zal reeds in deze tijd het veelvoudige ontvangen, en in de tijd die komt het eeuwige leven.' Let op die kinderen! Deze zin is door zendingsleiders vaak voorgehouden aan zendelingen om hen te motiveren hun kinderen in Europa laten wonen, en zij zelf op het zendingsveld. Je kinderen verlaten en door anderen laten verzorgen voor het koninkrijk. Daarvoor zal je rijkelijk worden beloond en het eeuwige leven ontvangen. Zo is deze zin tientallen jaren gebruikt.

Daarom de vraag. Staat dat er wel? En kun je je dat voorstellen van Jezus die zo vaak kinderen vooraan zette en ze zegende? Kun je je dat voorstellen van God, over wie in Psalm 8 wordt gezegd dat zijn luister aan de hemel wordt bejubeld door de mond van kinderen en zuigelingen, een God die nadrukkelijk tegen het kinderoffer is?

Staat dit er wel? De zin staat immers ook aan het eind van een geschiedenis die, zoals we net gezien hebben, eigenlijk zegt dat de Tien Woorden in praktijk brengen al genoeg is. Staat er dat je ook je ouders en kinderen totaal moet opgeven om het eeuwig leven te verkrijgen? Ik denk van niet.

Ik denk dat het gezien Jezus' liefde voor kinderen gaat om een andere benadering. Een benadering die begint bij de onzekerheid en het gevaar dat veel van zijn leerlingen moesten doorstaan. Een gevaar zo verschrikkelijk, denk aan de vervolgingen, dat ze inderdaad hun familie en ook hun kinderen moesten achterlaten, niet omdat het goed was voor het zendingswerk, maar vanwege het gevaar te worden vermoord.

En zo kom ik weer bij Job, de rijke man die zijn rijkdom verloor, maar later toch weer terugkeeg, althans volgens het slothoofdstuk van het boek Job. Als iemand uit zijn comfortzone is geweest, dan Job wel. En dat allemaal zonder dat hij er zelf voor gekozen had. Toch bleef hij te midden van alle ellende en alle tegenslagen trouw aan zijn God. En God liet hem uiteindelijk niet in de steek.

Zit dat niet achter deze laatste zinnen: niet een opdracht je kinderen bij anderen onder te brengen voor de Heer, maar een troost? Deze troost: dat als dit alles je overkomen is, zo erg dat je zelfs je ouders en je kinderen achter moest laten, je mag weten dat God bij je blijft, hoe dan ook. Maar dan zullen er ook anderen zijn, ouders en kinderen, de gemeenschap van hen die Jezus volgen en je niet zomaar zullen laten vallen. Geen opdracht, maar een troostvolle constatering.

Ook dan zeg ik: het zal niet allemaal gaan zoals je wilt. Dat gebeurde bij Job ook niet. Denk aan zijn eerste tien kinderen, van wie hij ongetwijfeld veel gehouden heeft.

God gaat het om de relaties, Jezus gaat het ook om de relaties. Hoe zit het met jullie?

In de naam van de Vader en de Zoon en de Heilige Geest. Amen.